Europos Parlamentas
2019-2024

Užsienio reikalų komitetas

2023/2072(INI)

5.9.2023

PRANEŠIMO PROJEKTAS

dėl Kinijos įtakos ypatingos svarbos infrastruktūrai Europos Sąjungoje poveikio saugumui ir gynybai
(2023/2072(INI))

Užsienio reikalų komitetas

Pranešėjas: Klemen Grošelj

TURINYS

Psl.

PASIŪLYMAS DĖL EUROPOS PARLAMENTO REZOLIUCIJOS.....3

PASIŪLYMAS DĖL EUROPOS PARLAMENTO REZOLIUCIJOS

dėl Kinijos įtakos ypatingos svarbos infrastruktūrai Europos Sąjungoje poveikio saugumui ir gynybai
(2023/2072(INI))

Europos Parlamentas,

– atsižvelgdamas į Sutartį dėl Europos Sąjungos veikimo,

– atsižvelgdamas į Europos Sąjungos sutarties V antraštinę dalį, ypač į jos 2 skyriaus 2 skirsnį „Nuostatos dėl bendros saugumo ir gynybos politikos“,

– atsižvelgdamas į „Saugumo ir gynybos strateginį kelrodį – Europos Sąjungai, kuri gina savo piliečius, vertybes bei interesus ir prisideda prie tarptautinės taikos ir saugumo“, kuriam Taryba pritarė 2022 m. kovo 21 d. ir kurį Europos Vadovų Taryba patvirtino 2022 m. kovo 25 d.,

– atsižvelgdamas į Versalio deklaraciją, priimtą per neoficialų valstybių ir vyriausybių vadovų susitikimą 2022 m. kovo 11 d.,

– atsižvelgdamas į 2023 m. birželio 20 d. Komisijos ir Sąjungos vyriausiojo įgaliotinio užsienio reikalams ir saugumo politikai bendras komunikatas dėl Europos ekonominio saugumo strategijos (JOIN(2023)0020),

– atsižvelgdamas į 2022 m. gruodžio 14 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvą (ES) 2022/2557 dėl ypatingos svarbos subjektų atsparumo, kuria panaikinama Tarybos direktyva 2008/114/EB (Direktyva dėl ypatingos svarbos subjektų atsparumo)[1],

– atsižvelgdamas į 2022 m. gruodžio 14 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvą (ES) 2022/2555 dėl priemonių aukštam bendram kibernetinio saugumo lygiui visoje Sąjungoje užtikrinti, kuria iš dalies keičiamas Reglamentas (ES) Nr. 910/2014 ir Direktyva (ES) 2018/1972 ir panaikinama Direktyva (ES) 2016/1148 (TIS 2 direktyva)[2],

– atsižvelgdamas į Tarybos rekomendaciją 2022 m. gruodžio 8 d. dėl Sąjungos suderinto požiūrio į ypatingos svarbos infrastruktūros atsparumo didinimą,

– atsižvelgdamas į 2023 m. liepos 11 d. Vilniuje vykusiame Šiaurės Atlanto Tarybos susitikime dalyvaujančių NATO valstybių ir vyriausybių vadovų paskelbtą Vilniaus aukščiausiojo lygio susitikimo komunikatą,

[1] OL L 333, 2022 12 27, p. 164.
[2] OL L 333, 2022 12 27, p. 80.

– atsižvelgdamas į [data] Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą (ES) 2023/XXXX, kuriuo nustatoma Europos puslaidininkių ekosistemos stiprinimo priemonių sistema (Lustų aktas)[3],

– atsižvelgdamas į 2022 m. rugsėjo 15 d. Komisijos pasiūlymą dėl Europos Parlamento ir Tarybos reglamento dėl horizontaliųjų kibernetinio saugumo reikalavimų, keliamų skaitmeninių elementų turintiems produktams, kuriuo iš dalies keičiamas Reglamentas (ES) 2019/1020 (COM(2022)0454),

– atsižvelgdamas į Darbo tvarkos taisyklių 54 straipsnį,

– atsižvelgdamas į Tarptautinės prekybos komiteto nuomonę,

– atsižvelgdamas į Užsienio reikalų komiteto pranešimą (A9-0000/2023),

A. kadangi neseniai paskelbtame bendrame komunikate dėl Europos ekonominio saugumo strategijos daugiausia dėmesio skiriama tam, kad būtų kuo labiau sumažinta rizika, kylanti dėl tam tikrų ekonominių srautų, atsižvelgiant į padidėjusią geopolitinę įtampą ir spartėjančius technologinius pokyčius, kartu išsaugant kuo didesnį ekonominį atvirumą ir dinamiškumą;

B. kadangi Ypatingos svarbos subjektų atsparumo direktyva ir TIS 2 direktyva yra visapusiška teisinė sistema, kuria siekiama stiprinti ypatingos svarbos infrastruktūros objektų, įskaitant susijusius su energetika, transportu, sveikata, skaitmenine infrastruktūra, vandeniu ir maistu, fizinį ir skaitmeninį atsparumą;

C. kadangi nuo tada, kai buvo paskelbta 2022 m. gruodžio 8 d. Tarybos rekomendacija, jau vykdomi tiksliniai veiksmai, kuriais siekiama užtikrinti bendrą ES atsaką į incidentus, be kita ko, stiprinant koordinavimą su NATO pasitelkiant ES ir NATO ypatingos svarbos infrastruktūros objektų atsparumo darbo grupę, įtrauktą į NATO ir ES struktūrinį dialogą atsparumo klausimais;

D. kadangi Kinijos Liaudies Respublikos (KLR) prievartos politika ir didėjantis atkaklumas, įskaitant jos agresyvią poziciją Taivano atžvilgiu, taip pat socialiniai ir ekonominiai COVID-19 pandemijos ir Rusijos agresijos karo prieš Ukrainą padariniai atskleidė ES pažeidžiamumą ir dar kartą patvirtino, kad reikia mažinti jos santykių su KLR ir kitomis nedemokratinėmis trečiosiomis šalimis riziką;

E. kadangi Kinijai įsigyjant ypatingos svarbos infrastruktūros objektus, ypač ES kaimyninėse šalyse, įskaitant Vakarų Balkanus, kyla vis didesnis pavojus prekybos ir saugumo ryšiui;

F. kadangi Kinijos ir Rusijos strateginė partnerystė toliau auga, be kita ko, technologijų ir karinių pajėgumų perdavimo srityse;

Problemos esmė: Kinijos karinės ir civilinės sintezės strategijos supratimas

[3] OL L XXX.

1. pabrėžia, kad Kinijos karinės ir civilinės sintezės (KCS) strategija yra valstybės vadovaujama, valstybės valdoma programa ir planas, kaip panaudoti visus valstybės ir komercinės galios svertus siekiant stiprinti ir remti Liaudies išlaisvinimo armiją (PLA), Kinijos komunistų partijos (KKP) ginkluotą sparną;

2. mano, kad Kinijos partijos vadovaujama politinė sistema ir ekonomika dažnai reikalauja, kad privačios įmonės suderintų savo komercinius interesus su KKP karine, represijų ir politinio kišimosi veikla; pabrėžia, kad dėl to Kinijos įmonių tarptautinė veikla padeda KKP plėsti savo įtaką užsienio šalims ir kenkti geopolitiniams konkurentams;

3. mano, kad KCS turi būti suvokiama platesniame politiniame ir strateginiame kontekste, atsižvelgiant į jos sąsajas su kitomis iniciatyvomis, pvz., iniciatyva „Viena juosta, vienas kelias“ (įskaitant Skaitmeninį šilko kelią); mano, kad galutinis KCS tikslas – siekti ilgalaikio strateginio Kinijos tikslo tapti lydere pasaulyje;

KLR civilinės ir karinės strategijos pasekmės

4. įspėja dėl rizikos, susijusios su bet kokios formos Kinijos bendrovių dalyvavimu ES strateginiuose aktyvuose, ypač tų, kurios tiesiogiai ar netiesiogiai susijusios su Kinijos karine sistema; atsižvelgdamas į tai, pabrėžia savo susirūpinimą dėl to, kad technologijos ir technologinės žinios bus perduotos Kinijos kariuomenei, didinant PLA gebėjimą plėtoti naujos kartos karines technologijas, kurios gali būti naudojamos siekiant vykdyti prievartą prieš partnerius Azijoje ir visame pasaulyje;

5. pabrėžia, kad Kinija pagamina 70 proc. pasaulio baterijų (joje įsikūrę trys iš penkių didžiausių baterijų gamybos milžinų), jai tenka 60 proc. pasaulinės aliuminio gamybos ir 75 proc. silicio gamybos, ji yra pagrindinė 60 proc. ličio ir 70 proc. vario perdirbėja ir pagamina 84 proc. pasaulio nikelio ir 85 proc. kobalto; pabrėžia, kad Kinijos kasybos įmonės veikia Kongo Demokratinėje Respublikoje (kobalto), Indonezijoje (nikelio) ir Čilėje bei Australijoje (ličio) ir kad jos kvazimonopolija šių svarbiausių žaliavų gavybos ir perdirbimo srityje kelia ne tik didelį geopolitinį iššūkį ES, bet ir didelę riziką Europos gynybos ir kitiems pramonės sektoriams;

6. primena, kad diplomatiniai ir kariniai ryšiai vykdomi per privačius povandeninius kabelius, kuriuos teikia Kinijos įmonės, pvz., su kibernetine žvalgyba susijęs PLA subjektas „HMN Technologies“; reiškia didelį susirūpinimą dėl Kinijos bendrovės „HMN Technologies“ valdomų povandeninių duomenų kabelių sistemų, kurios jungia ES valstybių narių teritorijas ir Indijos ir Ramiojo vandenynų regioną, įskaitant valstybių narių ir NATO karines bazes regione, ir taip sukuria saugumo pažeidžiamumą, susijusį su povandeniniu stebėjimu ir žvalgybos duomenų rinkimu;

Atsakymų ieškojimas: priemonių rinkinio išplėtimas siekiant reaguoti į saugumo ir gynybos problemas

7. įspėja, kad dėl blogėjančios saugumo aplinkos Europoje ir visame pasaulyje reikia skubiai apsvarstyti, kaip sustiprinti ES strateginį savarankiškumą ir sumažinti jos priklausomybę nuo tokių šalių kaip KLR, kurios yra sisteminės konkurentės, o ne strateginės partnerės; pabrėžia, kad reikia užkirsti kelią jautrių besiformuojančių technologijų ir pagrindinių dvejopo naudojimo prekių nutekėjimui į susirūpinimą

keliančias paskirties vietas, kurios įgyvendina KCS strategijas arba bendradarbiauja jas įgyvendinant;

8. tebėra susirūpinęs dėl to, kad Europos ypatingos svarbos infrastruktūros objektai tampa vis labiau pažeidžiami išorės įtakos; atsižvelgdamas į tai, palankiai vertina pastarojo meto teisėkūros veiksmus, kuriais siekiama didinti ypatingos svarbos subjektų atsparumą ES; tačiau susirūpinęs pažymi, kad tokios iniciatyvos iš esmės apsiriboja tiesioginių užsienio investicijų tikrinimo procedūromis, paliekant KKP galimybę naudotis ypatingos svarbos turtu ir daryti jam įtaką kitais kanalais;

9. pažymi, kad suinteresuotųjų subjektų, turinčių prieigą prie ypatingos svarbos infrastruktūros objektų, tikrinimas negali apsiriboti tiesioginėmis investicijomis; ragina išplėsti dabartines priemones, skirtas tiesioginėms užsienio investicijoms ir užsienio subsidijoms, įtraukiant bendras visų suinteresuotųjų subjektų, dalyvaujančių ES ypatingos svarbos infrastruktūros projektuose, tikrinimo procedūras; ragina Komisiją, padedant valstybėms narėms, nustatyti, sekti ir įvertinti Kinijos prieigą prie ypatingos svarbos infrastruktūros objektų ES; pabrėžia, kad valstybės narės galiausiai yra atsakingos už infrastruktūros apsaugą, tačiau nuosekliai neįgyvendino dabartinių gairių dėl tiesioginių užsienio investicijų ir neįdiegė nacionalinio lygmens investicijų tikrinimo mechanizmų;

10. palankiai vertina Komisijos pasiūlymo dėl Europos ekonominio saugumo strategijos potencialą išplėsti ES priemonių rinkinį, kad jis apimtų eksportą arba investicijas į siaurą bazinių didelio poveikio technologijų rinkinį su karinėmis prietaikomis, *inter alia*, kvantinės kompiuterijos, pažangiųjų puslaidininkių ir dirbtinio intelekto srityse; ragina skubiai priimti Komisijos pasiūlymus ir ragina valstybes nares visapusiškai įgyvendinti išplėstą ES reguliavimo sistemą, kad ji nebūtų taikoma subjektams, kurie galėtų prisidėti prie KCS;

11. be to, palankiai vertina Komisijos pasiūlymą užkirsti kelią jautrių besiformuojančių technologijų nutekėjimui sudarant dvejopo naudojimo technologijų sąrašą, grindžiamą siaurai apibrėžtais ir į ateitį orientuotais kriterijais, pvz., galimu technologijos įgalinimu ir transformaciniu pobūdžiu, KCS rizika ir rizika, kad technologija bus netinkamai naudojama siekiant pažeisti žmogaus teises; ragina Komisiją ir valstybes nares kuo greičiau nustatyti ir įgyvendinti atitinkamas šių dvejopo naudojimo technologijų apsaugos priemones;

12. palankiai vertina tai, kad priimtas Europos lustų aktas, kuriuo bus padidintas ES pajėgumas gaminti puslaidininkius ir sukurtas strateginis, *inter alia*, pajėgumų spragų ES puslaidininkių vertės kūrimo grandinėje žemėlapis, taip apribojant ES priklausomybę nuo trečiųjų valstybių, pvz., Kinijos; ragina pateikti papildomų pasiūlymų siekiant užtikrinti ypatingos svarbos infrastruktūros ir medžiagų gamybos ir tiekimo grandines ES;

13. ragina Komisiją pasiūlyti naują teisės aktų sistemą, kuria būtų siekiama sumažinti povandeninių kabelių sistemų tiekėjų keliamą pavojų saugumui; pabrėžia, kad reikia užkirsti kelią kabelinių sistemų tiekėjams, pvz., Kinijos įmonėms, dalytis duomenimis su žvalgybos tarnybomis, išskyrus atvejus, kai siekiama apsaugoti infrastruktūrą nuo išorinių įsibrovimo ar piktybinių išpuolių;

Vidaus ir išorės ryšys: artimiausių ES partnerių atsparumo didinimas

14. žino apie KLR įsiskverbimą į ES rinką ir plačiau, į jos kaimynines šalis; ragina Komisiją ir Europos išorės veiksmų tarnybą (EIVT) užtikrinti, kad priemonės, kurių imtasi siekiant stiprinti ES atsparumą Kinijos įtakai, būtų taikomos ir artimiausioms ES partnerėms, visų pirma narystės siekiančioms šalims ir toms ES kaimynystės politikos šalims;

15. primena, kad KLR karinės jūrų pajėgos turi teisinių priemonių užtikrinti, kad Kinijos civiliniai laivai ir infrastruktūra galėtų būti naudojami kariniais ir saugumo tikslais; mano, kad Kinija gali naudotis savo civiline komercine infrastruktūra, kad paremtų PLA veiklą trečiosiose šalyse; įspėja, kad tokia KCS suteikia PLA prieigą prie užsienio uostų ir suteikia jai galimybę iš anksto teikti logistinę paramą siekiant išlaikyti karinių jūrų pajėgų dislokavimą iki pat Indijos vandenyno, Vidužemio jūros ir Atlanto vandenyno; pabrėžia, kad šnipinėjimo rizika yra didžiausia, kai Kinijos civiliniai komerciniai ištekliai yra logistikos centruose, esančiuose netoli ES ir NATO jūrų pajėgų bazių, arba kai uostų operatoriai yra pasirašę susitarimus teikti logistinę paramą Europos įmonėms;

16. pažymi, kad trečdalį visos Afrikos infrastruktūros, pastatytos nuo 2010 m., finansavo ir pastatė Kinijos valstybinės įmonės; pabrėžia, kad per pastaruosius 20 metų Kinija padidino savo prekybos, investicijų ir paskolų įsipareigojimus ir prisiėmė nedaug sutartinių įsipareigojimų arba jie buvo neskaidrūs; reiškia susirūpinimą dėl to, kad šis Kinijos modelis yra akivaizdžiai patrauklus daugeliui šalių, kurios negali atitikti ES reikalavimų gauti lygiavertį finansavimą ir taip didina Kinijos įtaką, o tai kenkia ES partnerystėms; ragina Komisiją ir EIVT užtikrinti, kad aukšti ES investicijų su partneriais standartai nekeltų pavojaus jos, kaip patikimos ir strateginės partnerės, saugumo ryšiams ir įsipareigojimui;

17. susirūpinęs atkreipia dėmesį į KLR strategiją sukurti „mėlynosios ekonomikos bendradarbiavimo bazę“ Afrikos pakrantėje, be kita ko, statant žvejybos laivus ir laivų remonto įmones, kurie taip pat gali būti naudojami kariniais tikslais; pabrėžia, kad apskritai trūksta šių susitarimų ir licencijų su Afrikos šalimis išsamumo ir skaidrumo; atkreipia dėmesį į galimas geopolitines pasekmes ES, ypač trečiosiose šalyse, kuriose dalyvauja ES;

°

° °

18. paveda Pirmininkei perduoti šią rezoliuciją Komisijos pirmininko pavaduotojui ir Sąjungos vyriausiajam įgaliotiniui užsienio reikalams ir saugumo politikai, Tarybai ir Komisijai.